

SKOG MILJØ

MEDLEMSBLAD FOR SKOGSELSKAPET

Stor suksess for JOB:U-prosjektet

Skogselskapet bidrar
til lærerutdanningen

Den viktige ungskogpleien

SKOGSELSKAPET

SKOGENS
VOKTER
125 ÅR

Skog og skogbruk gjennom de siste 25 år	4
Gratulasjoner i forbindelse med 125-årsjubileet	6
EM i skogbruk: Skogselskapet bidro til vellykket europamesterskap	8
Ingen tørkesommer for JOB:U-prosjektet	11
Naturen som læringsarena: Ja til mer uteundervisning	12
Skoglekene 2023: Kunnskap gjennom konkurranse	14
Skog og vann 2023	15
59°Topptur 2023: Årets vakreste eventyr	16
Den viktige ungskogpleien	18
Tre generasjoner skogeiere på Ut i skauen i Vestfold	19
Smånytt	20
Hørt om BLAG-skogbruk?	21
Fra Norsk Skogbruk: Granbarkbillen og fremtidens skog	22
Bli bedre kjent med fylkesskogselskapene	24
Nytt og gammelt	26
Skog&Miljø-bildet	27
Medlemsfordeler	28

SKOG MILJØ

Utgiver: Det norske Skogselskap
Wergelandsv. 23B, 0167 Oslo
Telefon: 23 36 58 50
E-post: info@skogselskapet.no
Bankgiro: 7001 05 21198
ISSN 0803-3943
Redaktør: Line Dahle
line.dahle@skogselskapet.no
I redaksjonen: Trygve Enger, Tore Molteberg, Karl Henrik Skinstad Berke og Kjersti Aurora Kolstad

Grafisk produksjon: Skogselskapet
Forsidefoto: Skogselskapet i Hedmark
Trykk: Aksell AS, Aurveien 14, 1930 Aurskog, www.aksell.no
Annonsepriser (eks. mva.):
1/1 side kr 6 000
1/2 side kr 3 500
1/4 side kr 2 000
1/8 side kr 1 000
Frist neste nummer:
12. september 2023

Styret Det norske Skogselskap
Leder: Line Henriette Holten
Nestleder: Lars Henrik Sundby (Skogselskapet i Oslo og Akershus)
Styremedlemmer: Simen Gjølshjøl (NIBIO), Anders Hals (Skogselskapet i Buskerud og Telemark), Terje Kolstad (Skogselskapet i Møre og Romsdal), Marte Friberg Myre (Innlandet), Ole-Christian Løchen (ansattens representant)

Trykksak
2041 0379

Det norske Skogselskap er en ideell organisasjon med ca. 8 000 medlemmer fordelt på totalt 16 fylkesskogselskap. Vår visjon er at alle mennesker skal oppleve skog som en verdifull kilde til livskvalitet. Siden 1898 har selskapet utviklet seg fra i starten å sørge for helt nødvendig skogreising til nå å jobbe med bevisstgjøring rundt skogens viktige rolle i kampen for et bedre klima.

www.skogselskapet.no

Ny sommer med meget høy skogbrannfare

Mange husker tilbake til sommeren 2018 som en av de flotteste vi har hatt i minns minne – med sol, varme og høye badetemperaturer. Men den sommeren resulterte samtidig i betydelige utfordringer i alt fra mat- og forproduksjon for jordbruket, til et stort antall skogbranner.

I ettertid er det en rekke skogområder som har fått til dels store tørkeskader og dermed også er mer utsatt for andre følgeskader – om de ikke måtte sluttavvirkes direkte.

Årets forsommer har mange likhetstrekk med 2018. – Fra klokka 17 sist lørdag var det 14 ekstra brannhelikoptre i beredskap. Det uttalte avdelingsdirektør i Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap, Johan Marius Ly, til NRK. Til vanlig er det kun ett i fast beredskap i hele Norge. – Nå er situasjonen slik at det er veldig høy skogbrannfare og flere samtidige skogbranner. Situasjonen nå er hektisk, sier han. Derfor har de også satt høy skogbrannhelikopter-beredskap. Han kan ikke huske at de har hatt like mange helikoptre i beredskap, med unntak av ekstremåret 2018.

Den 30. mai tok flammene mer enn 2 000 dekar skog i Indre Østfold, dette er den største skogbrannen i minns minne i dette området. Som konsekvens kom det hurtig på plass økte bevilgninger til skogbrannovervåkning i området. Skogselskapet i Østfold eier skogbranntårnet på Linnekleppen og har tidligere organisert skogbrannovervåkingen i Østfold. I sommer er tårnet leid ut til Marker kommune som har bemannet tårnet. Minst like viktig er flyovervåkingen som brannberedskap og det samspillet dette gir mellom tårn og bakkemannskap. Dermed kan

fly og tårn i dette tilfellet supplere hverandre for både å lokalisere mistenkelig røyk og veilede brannmannskapene til brannen.

Ja, 2018 var et ekstremår – i forhold til det vi har vært vant til, men kan det samtidig bli den nye normalen? Dessverre ser vi stadig nye tegn som tyder på det. I skrivende stund er det fortsatt et totalforbud mot alt av ild i mange deler av landet, men heldigvis har også enkelte områder nå fått noen runder med nedbør. Og i vårt langstrakte land er det naturligvis store variasjoner med hensyn til vær og føre – og dermed både skogbrannfare, flomfare, storm og annet.

Hvor mye nedbør som må til for eventuelt å kunne redde eller begrense omfanget av skogområder med tørkeskader vil både variere og er krevende å definere, men samtidig en relevant problemstilling for mange skogforskere og skogbrukere i disse tider.

Det vi uansett kan konkludere med er at vi må legge til rette for å sikre den robuste framtidsskogen på best mulig måte også med et klima i stadig endring. Mer bevisst og aktiv bruk av alle verktøyene knyttet til stedstilpasset skogbruk er, som tidligere omtalt i dette bladet, en del av nøkkelen for å lykkes med dette.

Jeg vil benytte anledningen til å rette en stor takk til alle brannmannskaper, Sivilforsvaret og andre som bidrar til

både slukking og forebyggende arbeid for de verdifulle skogene våre rundt om i hele Norge!

Forsommeren er også tid for årsmøter i de lokale fylkesskogselskapene, og jeg har hatt gleden av å få delta på flere av disse. Møtene er preget av engasjement og en positiv framtidstro på både skogen og det viktige arbeidet som Skogselskapet står for og utretter uforbeholdent – fra nord til sør og øst til vest. I tilknytning til årsmøtene er det videre gjennomført gode faglige foredrag, arrangementer og befaringer – flere av disse kan det leses mer om i denne utgaven av Skog & Miljø. For de formelle sakene fra møtene, vedtak mm. så henvises det til våre sosiale medier for nærmere omtale.

Ferietid og sommer står nå på trappene og jeg vil med dette få ønske dere alle en riktig god sommer! 🍀

Skog og skogbruk gjennom de siste 25 år

Skogselskapet har hatt et stort engasjement for det utøvende skogbruket siden starten for 125 år siden. Gjennom de siste 25 år har blant annet dette blitt realisert ved reetableringen av Skog & Tre-konferansen, maskinutstillingen Hurdagene og rekrutteringsprosjektet JOB:U.

TEKST: TORE MOLTEBERG OG KARL HENRIK S. BERKE

Skog & Tre

Skog & Tre ble reetablert i 2010, etter 18 års opphold, i et samarbeid mellom Skogselskapet og Norges Skogeierforbund. Konferansen har fungert som samlingspunkt for skog- og tresektoren med vekt på skogpolitikk, formidling av forskningsresultater og debatter om aktuelle temaer. Vi skal ikke understå at konferansen også har lagt vekt på det sosiale, ikke minst gjennom Skog & Tre-middagen med underholdning og utdeling av blant annet Eidsvold Værk Skogpris.

Vi rakk å gjennomføre 10 utgaver av Skog & Tre inntil det ble bråstopp p.g.a. pandemien i 2020. For å holde tanken om konferansen «varm» gjennom koronatiden ble det i 2020 og 2021 gjennomført digitale kortversjoner som kunne følges på Teams. I 2022 ble det

igjen lagt opp til fysisk konferanse. Men noe hadde skjedd i løpet av pandemien, som resulterte i både betydelig redusert antall deltakere og økt kostnadsnivå.

I samråd med medarrangørene i Norges Skogeierforbund ble det bestemt å sette arrangementet på pause. Kanskje kommer vi sterkere tilbake?

Fra høyre Per Skorge (adm.dir. NSF) og Trygve Enger (adm.dir. DnS) åpner Skog & Tre

Jan Christian Vestre, den gang CEO i Vestre med et engasjert foredrag på konferansen og ordstyrer Ole André Sivertsen.

Landbruks- og Matminister (Krf) Olaug Bollestad – alle bildene fra 10-årsjubileet for nye Skog & Tre i 2019.

ALLE FOTO: ASTRI KLØVSTAD

Hurdagene

Hurdagene kalles for Norges ledende fagmesse for skogbruk og har vært arrangert åtte ganger siden 1991. Hurdagene er et samarbeid mellom Det norske Skogselskap, Mathiesen Eidsvold Værk, skogsmaskinbransjen, NIBIO og skogavdelingen i Maskinentreprenørenes forbund.

På 2022-utgaven av Hurdagene ble det rekord i både antall utstillere og publikummere med nesten 3000 besøkende. I tillegg til store og små maskiner for skogbruk var det lagt opp til faglige befaringer med vekt på tynning og ungskogpleie for et klima i endring. Ikke minst ble det tradisjonen tro gjennomført Norgesmesterskap i lassbærekjøring i regi av MEF. Om alt går etter planen går neste utgave av Hurdagene av stabelen i september 2025.

ILLUSTRASJONSFOTO: KARL HENRIK S. BERKE

ILLUSTRASJONSFOTO: SNORRE SYNNESTVETD

Rekrutteringsprosjektet JOB:U

Det er en utfordring å rekruttere unge mennesker til praktisk arbeid i skogbruket. Som en følge av dette etablerte man prosjektet «Rekrutter til Skogs» i Eidskog i Hedmark. Det viste seg at tiltaket hadde god effekt og det var betydelig flere søkere til skogskolen på Sønsterud fra Eidskog enn fra andre kommuner i regionen. Med dette som bakgrunn startet planleggingen av JOB:U-prosjektet innenfor en større geografi. Gjennom opplæring og praktisk arbeid legges grunnlaget for en videre karriere i skogbruket.

I 2018 fikk prosjektet tildelt midler for en to-årsperiode fra Skogbrukets Verdiskapingsfond. I 2019 startet man et forprosjekt i Hedmark som ble avsluttet i 2020 med så godt resultat at man så et potensiale for å utvide prosjektet. Les mer om dette i egen sak på side 11.

Kunnskapsdeling i skogen og ved skjerm!

Skogselskapsfamilien har hele veien vært opptatt med å spre kunnskapsbasert informasjon. De senere årene gjennomfører man ikke bare tradisjonsrike møter i skogen, men man har flyttet informasjonsdeling over til digitale flater. Like viktig som siden tidenes morgen, så er deling av faktabasert informasjon om skogen og skogbruk viktig. Samlingene som både Det norske Skogselskap arrangerer, men i førsterekke fylkes-skogselskapene er godt besøkt og trekker til seg alle slags skogeiere, skoginteresserte, friluftinteresserte, unge som eldre. Skogselskapet gir plass til diskusjoner med stor takhøyde. Vi ønsker oss stadig flere slike møtepunkter både i skogen og ved skjerm i fremtiden.

ILLUSTRASJONSFOTO: RANNVEIG KRISTIENSEN

SKOGSELSKAPET

Etabl. 1898

**SKOGENS
VOKTER
125 ÅR**

2023 er et stort år for Det norske Skogselskap – vi fyller 125 år!

Vi har gjennom alle disse årene hatt mange gode samarbeidspartnere som har bidratt til vårt arbeid, noe vi har satt veldig stor pris på.

I anledning jubileet har noen av disse ønsket å sende oss en gratulasjonshilsen. Her er de to første, flere kommer i neste utgave av Skog & miljø.

Til lykke med jubileet

Vi har hatt et godt samarbeid gjennom mange år, og vil spesielt nevne profilering av skogens brannvokter til barn og ungdom. Skogselskapet bidrar til at mellom 10 000–12 000 hvert år blir utpekt som skogens brannvokter. Dette er en forbyggende aktivitet som bidrar til at vi unngår de store brannene i skogen.

Vi ser fram til et fortsatt godt samarbeid.

Hilsen Per Asbjørn Flugstad, adm.dir.

SKOGBRAND

Gratulerer så mye

Velg Skog har i en årrekke hatt et tett og nært samarbeid med Skogselskapet sentralt og med de forskjellige fylkesskogselskapene.

Som ny daglig leder i Velg Skog i fjor fant jeg fort tonen med de ansatte i Skogselskapet. Jeg så raskt at Skogselskapet sitter på mye ressurser; de er kompetente fagfolk, veldig flinke med formidling til barn og voksne, varme mennesker med en forkjærlighet for skogen og sine medmennesker. De er lette å like.

Jeg tror og håper vi kan arbeide enda tettere sammen fremover i å spre budskapet om å ivareta skogen på best mulig måte i fremtiden.

Hilsen Kristin Slyngstad, daglig leder

ÅPNING: Fra venstre ser vi Kari Anne Sand (ordfører i Kongsberg), Halvor Garås (konkurransens ildsjel og general), landbruks- og matminister Sandra Borch, Thomas Landås Eriksen (rektor på Kongsberg videregående skole) og lengst til høyre Skogselskapets egen Knut Arne Gjems. Han fungerte som stødig og talefør publikumsspeker gjennom de to dagene konkurransen pågikk.

EM i skogbruk

Skogselskapet bidro til vellykket europamesterskap

1.–3. juni var skogbruket på tvers av landegrenser samlet midt i Kongsberg by til knivskarp konkurranse – ECFS (European Student Championship in Forestry Skills), men like mye også for å skape nye vennskapsbånd med andre som deler kjærligheten til skogen og skogbruket.

TEKST OG FOTO: KARL HENRIK S. BERKE

Ungdommer med lagledere og lærere fra hele 15 ulike land i Europa hadde funnet veien. Naturligvis er Skogselskapet på plass der det skjer, lite som er viktigere enn å bidra der neste generasjon skogbrukere er samlet. De ansatte kombinerte å bidra på konkurransen som dommere med en egen samling for egen kunnskapsutveksling.

«FOREST COURSE»

Det var de teoretiske øvelsene som først sto for tur. Alt foregår naturligvis på engelsk, slik at lagene skal stille likt, tiden var inne for at lagene skulle vise sin kunnskap i «Forest Course» (Kunnskapsløypen). 16 ulike stasjoner med øvelser langs en skogsbilvei på eienommen til Statsskog på Meheia. Ansatte fra Skogselskapet bisto som faglige dommere på samtlige stasjoner. Oppgavene på stasjonene handlet i sin helhet om skog og skogbrukskunnskap, med blant annet måling av høyde på trær, ulike treslag, førstehjelp, kløyving av ved, skogskader, volum på sagstokk, artskunnskap på skogsfugler og grunnflatesum.

Ekstra morsomt var det muligens med de lagene som kommuniserte på sine egne språk, og ikke kommuniserte på engelsk før svar måtte gis på hver stasjon. Hva har egentlig dette laget diskutert? Men, likevel kjempetruivelige unge mennesker på samtlige lag. Høflige og kunnskapsrike er gode betegnelser. Det lover godt for skogbruket i store deler av Europa fremover.

MINISTEREN ÅPNET PUBLIKUMSDELEN

Fredag den 2. juni åpnet landbruks- og matminister Sandra Borch konkurransen. Selv om man allerede hadde startet konkurransen en dag i forveien, men slik skulle det være.

I den praktiske delen av europamesterskapet tevles det i kjente øvelser:

- Sverdsnu
- Over/underkapp
- Presisjonskapp
- Felling
- Kvisting

Som mange andre idretter kan også dette oppfattes som en sær sport for

KONSENTRASJON: En av de østeriske jentene i aksjon på kvisteøvelse. Foto: Stihl

de spesielt interesserte, men det er lett å bli imponert når man får se ungdommene vise frem sine raske vendinger i full konsentrasjon med en motorsag i hendene. Glem for all del ikke at motorsagen fortsatt er blant de farligste redskapene og sagkjeder som har blitt trimmet til sitt skarpeste. Her er det ikke rom for feil eller slurv, da blir det raskt en kortvarig deltakelse for utøverne. Siste øvelsen er kvisting, her simuleres det kvisting av et tre. Man har fortsatt treet som er høvlet til standard dimensjon, mens kvistene er byttet ut med kosteskaft plassert i en bestemt rekkefølge. De er morsomt å se hvor elegant de flinkeste av utøverne

nesten danser seg gjennom øvelsen, mens kosteskaft og flis spruter unna.

SKOGSELSKAPET MED EGEN STAND FOR PUBLIKUM

Mens motorsagdelen av konkurransen pågikk midt i sentrum av Kongsberg hadde Skogselskapet i Buskerud og Telemark rigget en stand for publikum. Den ble godt besøkt, og publikum fikk mulighet til å teste sine egne ferdigheter om skogen, for ordens skyld uten motorsager.

Etter to dager med motorsagvining i sentrum var det tid for avslutningsseremoni og festmiddag. Kongsberg videregående som var vertskap åpnet ▶

ET UTVALG AV DE ANSATTE I

SKOGSELSKAPET: Bak fra venstre: Ola Gram Dæhlen, Tore Molteberg, Øivind Ringstad, Erlend Grande, Snorre Synestvedt, Håvard Midtskogen, Trygve Enger, Ruben Rundsveen Bøtun, Arnstein Engemyr.

Foran fra venstre: Kjersti Aurora Kolstad, Ingvild Gran Fliflet, Ole Christian Løchen, Vegar Hvamb, Ellen Marie Gjeilo, Åse Hovd, Anita Sæterøy, Karl Henrik S. Berke, Lars Erik Rønningen.

opp sin nybygde storsal til bespisning med en lekker trerettersmiddag til utøverne og inviterte gjester.

Da middagen nærmet seg slutten var det tid for å avsløre hvilke land som hadde gjort det best, og vi fra Skogselskapet gratulerer vinnerne:

	Gutter	Jenter
1.	Italia	Østerrike
2.	Slovenia	MiX Slovenia/ Baltikum
3.	Tyskland	Norge

HMS ER VIKTIG: Her er det Skogselskapets Karl Henrik S. Berke som bidrar med stor innlevelse på førstehjelpsposten. Foto: Stihl

Neste år arrangeres ECFS i Romania og vi ønsker lykke til! Vi håper at de også får med seg gode støttespillere. På lik linje med flere andre organisasjoner har Skogselskapet,

både lokalt og som stor familie fra det ganske land, lagt ned mange timer og økonomiske ressurser for å få dette til arrangementet. Takk for oss i denne runden, Kongsberg! 🏆

VIKTIG: Ungdommene får nødvendig opplæring av våre instruktører.

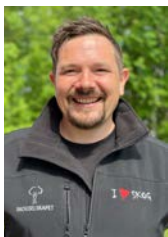
Ingen tørkesommer for JOB:U-prosjektet

Skogselskapets sommerjobbprosjekt for ungdom, JOB:U, startet som et pilotprosjekt i Hedmark 2019 og 2020. I 2021 fulgte Innlandet etter og nå har det spredd seg videre til Østfold, Buskerud og Telemark, Oslo og Akershus, Innlandet og Trøndelag.

TEKST OG FOTO: LARS ERIK RØNNINGEN, HEDMARK OG LINE DAHLE

JOB:U Innlandet har i prosjektperioden i 2021 og 2022 hatt totalt 146 ungdommer i arbeid fordelt på 14 kommuner i Innlandet. I 2023 er gjennomføringen spredd seg til over 20 kommuner i Innlandet og gir 94 ungdommer sommerjobb i skogen.

I 2023 startet også det nasjonale prosjektet. Lars Erik Rønningen (bildet) fra Skogselskapet i Hedmark er prosjektleder. Han tar med seg god og nyttig

erfaring fra Innlandet når årets 136 ungdommer nå starter i Østfold, Buskerud og Telemark, Oslo og Akershus, Innlandet og Trøndelag.

GJENNOMFØRING

Før ungdommene slippes til ute i skogen må alle gjennom et kurs der

de får sertifisering og kompetansebevis for bruk av ryddesag og praksis i å jobbe med ungskogpleie.

Gjennomføringen av kurset har ofte vært delt. Skogselskapet har en dag der vi presenterer Velg Skog med utdanningsmuligheter i skogbruket. Skogkurs har hatt den praktiske gjennomføringen.

I Innlandet og Trøndelag er kursene knyttet til naturbruksskoler med skogutdanning.

Brakerundersøkelse gjort av JOB:U Innlandet viste at samtlige ungdommer kan anbefale denne sommerjobben videre. Av de som har deltatt i prosjektet har 64 ungdommer valgt grønn utdanning på videregående skole, høyskole og universitet. Et veldig bra bidrag og delmål er at alle ungdommene er positive til sommerjobb i skogen og blir en skogambassadør videre i livet. Gjennom brukerundersøkelsen sier

75 % av deltagerne at de vurderer jobb og utdanning innen skogbruket.

Totalt fikk vi inn over 370 søknader til sommerjobber i Norge i år. Både jenter og gutter har søkt og fått sommerjobb i prosjektet.

KOMPETANSEPAKKE OG UTVIKLING

En viktig del av rekrutteringsjobben handler om vise frem flere sider av skogbruket. Ungdommene vært med på alt fra befaring av foryngelse, vei og drifter til industribesøk og besøk hos små lokale sagbruk. Noen har også hatt en skogdag der de har fulgt skogens omløp. Dette styres lokalt.

Vi ønsker at arbeidsledere er unge voksne under skogutdanning. De er nærmere ungdommene i alder og har dermed en god innvirkning på dem.

OPPMERKSOMHET I MEDIA

Media har vist stor interesse og prosjektet har blitt presentert som en gladsak i flere medier.

Vi har også oppfordret ungdommene til å bruke sine egne sosiale medier slik at hver deltager er en påvirkner i seg selv. 🐦

Dette er morsomt når man hele tiden ser resultater av jobben. Jeg kunne tenke meg å ta utdanning og jobb i skogbruket.

Ei av jentene som jobbet i prosjektet

Se video om hvordan det er å få praksis som arbeidsleder:

Naturen som læringsarena

Ja til mer uteundervisning

For andre året på rad deltok Skogselskapet og Skogkurs på Norsk Friluftslivs viktige samarbeidsprosjekt om økt fokus på uteskole og friluftsliv i norsk lærerundervisning, Naturen som læringsarena.

TEKST OG FOTO: KJERSTI AURORA KOLSTAD OG ANITA SÆTERØY

NÆRSKOGENS VERDI: Skogselskapets ansatte inspirerer lærerne til å utforske naturen og ta med elevene ut i nærskogen.

Skogselskapet er i godt selskap. DNT, Norges sopp- og nyttevekstforbund, Norsk Orientering og 4H er noen av medlemsorganisasjonene som også bidro på kurset. Seminaret skal gi lærere og annet personale i skolen verktøy som fremmer elevenes skaperglede, engasjement og lyst til å utforske.

Den 8.juni ble kurset gjennomført i skogen ved Eidene på Tjøme. Alle skolene i Vestfold og Telemark var velkommen til en dag der de fikk verktøy og inspirasjon til å drive dybdelæring gjennom aktive læringsmetoder i uteklasserommet.

Daglig leder Anita Sæterøy fra Skogselskapet i Vestfold og Kjersti Aurora Kolstad, konsulent i Det norske Skogselskap stilte med modulen vi kalte «Nærskogens verdi». Lærerne opplevde undring og lyst til å utforske videre gjennom praktiske øvelser. Vi erfarer at dersom lærere er trygge på å ta med elevene utendørs, er terskelen lav for å gjennomføre nettopp dette. ☺

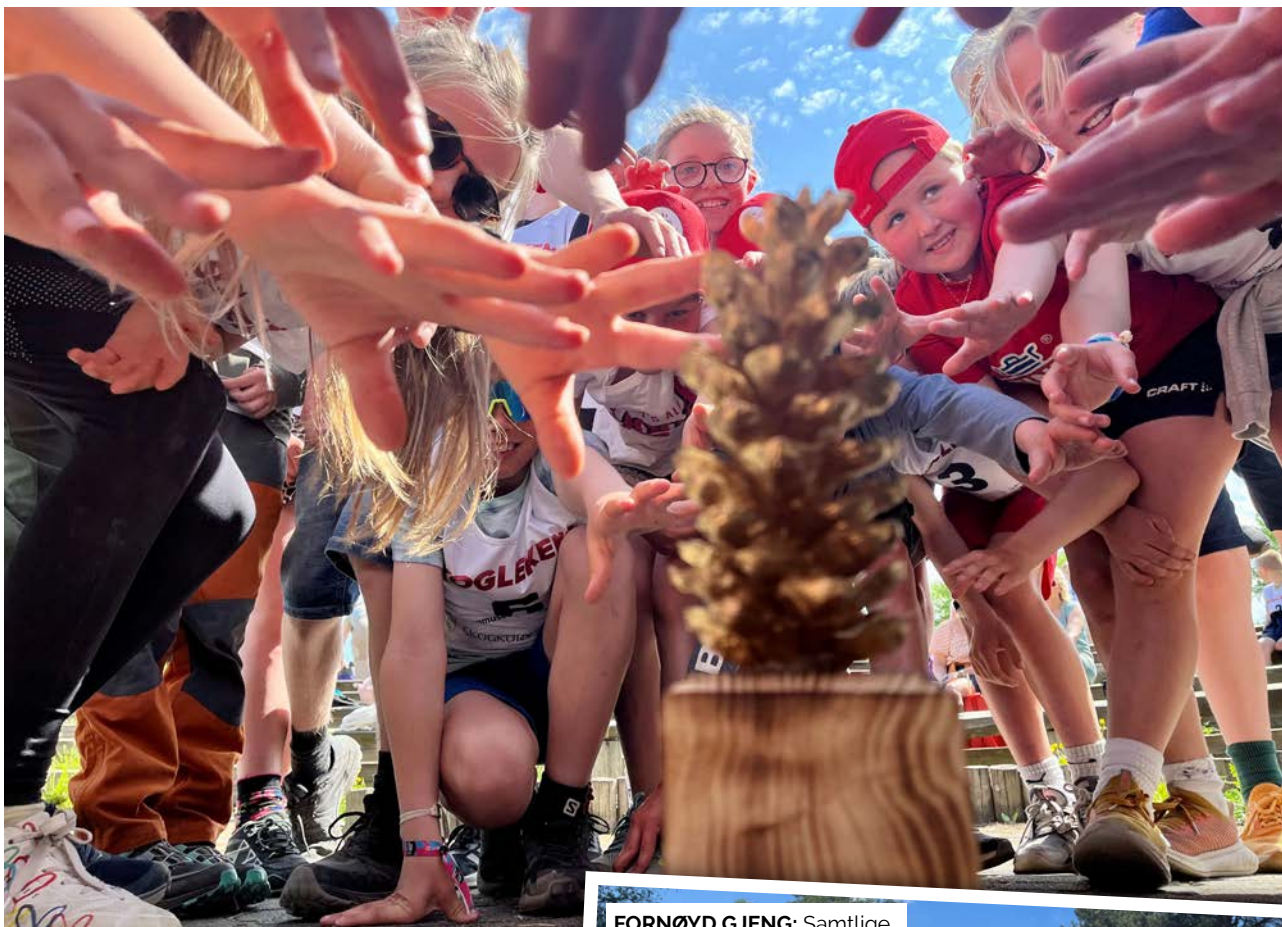

Når teoritungt fagstoff flyttes ut i den virkelige verden, får elevene lære med alle sansene. Slik gir naturen som læringsarena en unik mulighet for dybdelæring i praksis.

Norsk Friluftsliv

Skogselskapet med innspill til Stortingsmelding

Kunnskapsminister Tonje Brenna ønsket seg innspill om praktisk læring til stortingsmeldingen om ungdomstid og 5.–10.trinn, og Skogselskapet har delt våre erfaringer om hvorfor vi mener grunnskolen bør legge til rette for mer utendørs undervisning. Vi erfarer gjennom våre skoleskogdager at barna blir glade og opplever mestring, samholdet styrkes og de lærer bedre ved praktisk læring enn stillesittende i klasserommene.

TROFEET: Hvem stikker av med «den gylne kongla», som er bevis på å ha vunnet Skoglekene?

FORNØYD GJENG: Samtlige finaledeltakere, samt noen av mannskapene!

Skoglekene 2023

Kunnskap gjennom konkurranse

Skogkurs, Hamar naturskole, Norsk skogmuseum og Skogselskapet samarbeider om Skoglekene. Formålet med konkurransen er å motivere landets skoler gjennom sine 5. trinn til å ta i bruk nærskogen for å øke kunnskap og forståelse for skogens betydning.

TEKST: KARL HENRIK S. BERKE **FOTO:** KARL HENRIK S. BERKE OG ANNA LENA ALBERTSEN

Se for deg en slags olympiade der de ulike klassene først må vinne en fylkesfinale før de går videre til landsfinalen som gjennomføres på Norsk skogmuseum. Slik er Skoglekene. Hele konseptet er delt inn i tre runder.

Skogselskapet bistår Skoglekene i to av rundene i tillegg til hjelp med markedsføring.

Totalt hadde mer enn 169 klasser fra 11 fylker meldt seg på høsten 2022, og til slutt sto man igjen med en fylkes-

vinner fra hvert fylke til selve finalen. Fylkene som var representert i finalen: Nordland, Trøndelag, Møre og Romsdal, Vestland, Rogaland, Agder, Vestfold og Telemark, Viken, Oslo og Innlandet.

IVRIGE: Ivrige elever på en av oppgavestasjonene.

Finalen gjennomføres ved at samtlige fylkesvinnere samles på skogmuseet i Elverum til dyst om den gjeve vinnerpremien som består av den gylne kongla, en mindre pengepremie og mer til. Her utfordres skolelagene i en rekke kunnskapsoppgaver spredt rundt på utearealene til museet. Alt fra artskunnskap om dyr og planter i skogen, til friluftskunnskap som for eksempel å binde ulike knuter på tid. Her springer barna rundt for å sanke med mest mulig poeng i løpet av den tiden som er tilgjengelig. «Bånn gass» fra start til slutt, før de må vente i spenning på resultatet. Etter utregning av poeng kunne følgende skoler bli utropt til vinnere, vi gratulerer så mye:

1. Heggedal skole, Viken
2. Grande skole, Innlandet
3. Tåsen skole, Oslo og Sinnes skule, Agder

Skogselskapet bidro med mannskaper fra Hedmark, Oppland og Det norske Skogselskap under finalen, der vi hadde ansvar for oppgavestasjoner med mer. Finalen ble gjennomført 7. juni i strålende sommervær, akkurat som planlagt. Vi takker Skogkurs som god prosjektleder for Skoglekene og for et godt samarbeid. ☺

VIKTIG TEMA: Eller Marie Gjeilo og Tore Molteberg forklarer barn om hvordan vi kan unngå skogbrann.

Skog og vann 2023

I år, som mange år tidligere, har Skogselskapet samarbeidet med Norsk skogmuseum på Elverum om «Skog og vann».

TEKST OG FOTO: KARL HENRIK S. BERKE

Et stort arrangement som er tilpasset grunnskolen fra 3.–10.trinn. Barneskoler melder seg på og kan tilbringe en hel skoledag med nærmere 30 varierte aktivitetsposter der barna kan utfolde seg med spennende og læringsvennlige aktiviteter på skogmuseets flotte og velegnede utearealer. Mat fra naturen, vading, spikking, førstehjelp, lassokasting, snekre fuglekasser og mye mer. I tillegg til de mange aktivitetene kan barna også besøke utstillingen på museet. Noe som burde vært pensum for alle barneskoleelever i Norges land.

Skogselskapet stilte med mannskap fra Skogselskapene i Oppland,

Hedmark og Det norske Skogselskap. Sammen gjennomførte vi aktiviteter knyttet til hvordan og hva barn bør gjøre når de oppdager skogbrann, hvordan forebygge mulig skogbrann og ikke minst en liten dose førstehjelp når uhellet først har skjedd i skogen.

Å snakke med barn om Skogbrann i starten av juni var uten tvil et svært aktuelt tidspunkt, da vi var midt i en varm og tørr periode. Såpass tørt at en rekke andre aktiviteter måtte avbrytes på bakgrunn av reel skogbrannfare. Det igjen betød naturligvis at arrangementet ble kronet med nydelig sommervær til glede for store og små langs Glommas bredd. ☺

59° Topptur 2023

Årets vakreste eventyr

9. mai var det igjen endelig klart for 59° Topptur og i år var det Hvam videregående skole som var vertskap. 19 lag med tilsammen nesten 160 elever fra seks naturbruksskoler fikk prøvd seg i den ultimate kunnskapsløypa.

TEKST OG FOTO: INGVLIL GRAN FLIFLET OG ÅSE HOVD, BUSKERUD OG TELEMARKE

Konkurransen startet på Hvam skole og gikk i en rundløype før elevene gikk i mål på skoleområdet. Underveis i løypa svarte lagene på 10 teoretiske naturbruksspørsmål, de møtte også 10 praktiske oppgaver fra ulike næringsaktører.

Mang en naturbruker er vant til å starte dagen med stell av dyr, og det fikk de også gjøre denne dagen. Første oppgave var å sele opp en hest med arbeidssele. Med litt overtenning og adrenalin fra start måtte elevene roe

helt ned og behandle hesten med ro og godt håndlag.

Videre møtte elevene kunnskapsoppgave med navnsetting av ulike ugress-typer vi kan møte på i åker og eng.

Et lite stykke innover veien fikk elevene endelig høre motordur i det fjerne. En lassbærer sto klar til å teste presisjonsferdighetene og nøyaktigheten ved at elevene skulle stable kubber ved bruk av maskinen. I tillegg fikk de et dypdykk i HMS når ei motorsag skulle undersøkes for feil/mangler.

Landbrukssamvirkene er ofte godt representert og gode bidragsyttere til konkurransen, men hvor mye kan egentlig elevene om disse? Svaret er veldig mye! Og etter posten med dette som tema i tillegg til melking av en treku, kan elevene enda mer!

Elevene var nå et godt stykke inn i løypa og fikk nå et gledelig møte med to flotte kuer. Ekstriørbedømming er nødvendigvis ikke det som får mest fokus i dagens pensum. Likevel imponerte elevene stort i nettopp ekstriørbedømming.

Videre fulgte oppgaver som stabling av paller med traktor, økseasting, måling av høyde på et tre og stabling av ved.

Etter 5 km gange, 10 praktiske oppgaver, godt samarbeid og god lagånd kunne elevene endelig krysse mållinjen for 59° Topptur 2023.

Etter en fartsfylt, utfordrende, morsom og uforglemmelig konkurranse, fortjente både lagene, lærere, postmannskap og sponsorer en skikkelig naturbruksfestmiddag. Kokkelinja på Nannestad vgs vartet opp med en flott festmiddag for alle de fremmøtte.

Etter middagen gjensto kun den store finalen. I finalen var lag fra Tomb vgs, Kongsberg vgs og Kalnes vgs representert i kampen om å bli den beste naturbruksskolen i Viken.

Etter en jevn, spennende og fartsfylt konkurranse var det Tomb vgs som stakk av med seieren. De kunne heve det gylne gevir og krone seg med tittelen *Årets beste naturbruksskole i Viken*.

Etter en god natt i telt fikk elevene omvisning på Fetsund Lenser. 🍷

FORNØYDE: ... men holder høyden på stabelen for å vinne?

PREISJON: Her må man stable kubbene med tunga rett i munnen.

GODT HÅNDLAG: Ro og tålmodighet er viktig ved oppsaling av hest.

59° Topptur er et prosjekt finansiert av Viken Fylkeskommune i samarbeid med andre sponsorer.

Tusen takk til Viken fylkeskommune, Hvam vgs og Fetsund lenser for en uforglemmelig konkurranse i Akershus 2023.

Tusen takk til postmannskapene:

- ☞ Stall Hexeberg
- ☞ Norsk Landbruksrådgivning
- ☞ Glommen Mjøsen Skog
- ☞ Bonde- og småbrukarlaget
- ☞ Felleskjøpet
- ☞ Akershus Bondelag
- ☞ Viken Skog
- ☞ ETA Norge
- ☞ Elever ved Hvam vgs.

Tusen takk til sponsorene:

- ☞ Landbruksrådet Øst
- ☞ ETA Norge
- ☞ Skogbrand
- ☞ Velg Skog
- ☞ Felleskjøpet
- ☞ Bondelaget
- ☞ Viken Skog
- ☞ Husqvarna
- ☞ Stihl
- ☞ Tine
- ☞ Finstad Engros
- ☞ Norlog
- ☞ Glommen Mjøsen

VINNERNE: Vi gratulerer Tomb vgs. som vinner og tittelen årets beste naturbruksskole.

Den viktige ungskogpleien

Fylkesskogselskapene i Viken bidrar i kursserien *Klimasmart skogbruk*. Målet er å legge til rette for skog som binder mer CO₂, og som er rustet til å tåle fremtidens klima med ekstremvær, tørke og flere insektskader.

TEKST OG BILDER: SNORRE SYNNESTVEDT, OSLO OG AKERSHUS

Prosjektsatsingen retter seg mot kommunene i Viken og er i regi av Statsforvalteren og fylkeskommunen. Fra 2023 retter *Klimasmart skogbruk*-satsingen seg mot ungskogpleie, og hittil i år har Skogselskapet arrangert

fem fysiske skogkvelder med tema ungskogpleie, i tillegg til skogsbilvei og stedstilpasset skogbruk. I samarbeid med de kommunale skogbrukssjefene og de lokale skogeierandelslagene har vi møtt 250 skogeiere fra Nes,

KUNNSKAPSFORIDLING: Håvard Midtskogen fra Skogselskapet i Oslo og Akershus holder kurs i ungskogpleie. Det kan være vanskelig å velge fremtidstrærne, men det er ingen fasit i skogen, og det er alltid bedre å gjøre noe enn ingenting.

Lillestrøm, Nittedal, Follo og Fredrikstad, og gitt dem betydelig påfyll av skogfaglig kunnskap og inspirasjon – i tillegg til hamburgere og skaukaffe.

VIKTIG FOR KLIMA OG ØKONOMI

Ungskogpleie er det viktigste klimatililtaket du kan gjøre i skogen, ved at det legger fundamentet for fremtidsskogen og øker opptaket av karbon. Ungskogpleie gir trærne mer plass til å utvikle røtter, som gir dem bedre rotfeste og større vannopptak. Dette skaper en mer robust skog, som er viktig i møte med klimaendringer og hendelser som storm, tørke og insektskader, og det gir bedre kvalitet på trærne, som gir mer varige treprodukter.

Ungskogpleie er i tillegg kostnads-effektivt, lønnsomt og rimelig for skog-eieren. Det gir flere valgmuligheter for hogstform og skjøtsel i fremtiden, bidrar til økt lønnsomhet og virkeskvalitet, og lavere driftskostnader. I tillegg skapes et mer åpent skogbilde, som er positivt med tanke på fremkommelighet og flerbruk av skogen.

GODT SAMARBEID

Skogfond er et av de viktigste rammebetingelse for skogbruket, men blir av mange utnyttet på en dårlig måte. I 2022 nådde Skogselskapet ut til nesten 500 skogeiere i hele Viken, da vi hadde fem digitale skogkvelder (webinarer) om skogfond.

Skogselskapet setter stor pris på dette samarbeidet med forvaltningen, og ser frem til å arrangere enda flere skogkvelder, kurs og foredrag, og bidra til å finne varige og lønnsomme løsninger som hever aktivitetsnivået i ungskogen. ☞

Skogdager i Vestfold

Tre generasjoner skogeiere på Ut i skauen

Søndag 23. april var det klart for årets første *Ut i skauen*-arrangement, denne gangen i Larvik, med økonomi i framtidsskogen som tema. Det ble aktiviteter for små og store, matserving og gode samtaler.

TEKST OG FOTO: ANITA SÆTERØY, VESTFOLD

Mangeårig medlem i Skogselskapet, Ola Gran fra Sande, tok med seg familien og stilte med hele tre generasjoner skogeiere på arrangementet.

– Min mor skulle også egentlig vært her, men var nødt til å jobbe. Hvis ikke hadde vi vært fire generasjoner her i dag, sier Christian Gran, Ola Grans dattersønn. Han hadde tatt med seg sine tre døtre, Tuva, Emilie og Rikke, som med tida kanskje vil ta over skogsdrifta på gården Gran Søndre i Sande, Vestfold.

Ola Gran kan stolt fortelle at oldebarna faktisk er 14. generasjon på gården.

Som medlem i Skogselskapet har Ola fulgt arbeidet til organisasjonen i lang tid, og siden han har hatt så mye glede av det, meldte barnebarnet Christian Gran seg like godt inn som medlem på skogdagen.

FREMTIDENS SKOGBRUK ER AVHENGIGE AV AKTIVE SKOGEIERE

Torsdag 4. mai ble en tilsvarende skogdag arrangert i Sembskogen i Horten kommune, der temaet var *flerbruks- og miljøhensyn ved skogsdrift*.

Begge skogdagene har blitt godt besøkt, og håpet er at slike skogdager både vil informere og inspirere. Vi trenger aktive skogeiere som ser hvor spennende og givende det kan være å sette seg inn i hvilke muligheter som finnes i skogen.

– Vi synes slike arrangementer er viktige for å bidra til økt aktivitet i skogen, og i Vestfold har skogeierlagene fått et godt samarbeid med Skogselskapet og Statsforvalteren. Jeg håper det kan inspirere skogeierlag andre steder til å dra i gang noe lignende, fastslår Olav Bjella, organisasjonssjef i Viken Skog.

TRE GENERASJONER: Mangeårig medlem Ola Gran sammen med barnebarnet Christian Gran og oldebarna Tuva, Emilie og Rikke.

Skogbruksplan og steds-tilpasset framtidsskog til høsten

For dem som ikke hadde anledning til å delta på Brunlanes eller i Sembskogen, byr det seg nye muligheter til høsten. Torsdag 31. august blir det skogdag i Eidsfoss, og søndag 17. september blir det arrangement i Andebu.

Torsdag 31. august: Eidsfoss, Holmestrand kommune
Skogbruksplan – et av skogeierens viktigste verktøy.

Nye digitale skogbruksplaner gir mange muligheter, og er enkle å ta med ut i det praktiske arbeidet i skogen. Hva inneholder planen, og hvordan skal den brukes? Og hvordan henter vi informasjon i egen plan og i annet relevant kartverk?

Søndag 17. september: Andebu, Sandefjord kommune
Kan skogeier tenke nytt i en tid da gamle sannheter om skog og skogbruk settes på prøve, og klimaet er i endring?

Vi besøker en skogeier som er opp-tatt av stedstilpasset foryngelse og nye driftsmåter i et ønske om å bygge opp en robust og variert skog med nok «verktøy i verktøy-kassa» til å møte framtiden.

Skogselskapet i Vestfold, Statsforvalteren i Vestfold og Telemark og Viken Skogs fem skogeierlag har gått sammen om et faglig arrangement kalt «Ut i skauen». Det er gratis og åpent for alle. Målet er å øke engasjementet og aktiviteten i Vestfolds skoger.

Les mer på skogselskapet.no og på Facebook-siden til Skogselskapet i Vestfold.

Årsmøte i Gloppen

Tysdag 9. mai vart årsmøte i Sogn og Fjordane Skogselskap arrangert, med 30 deltakarar, på Gloppen Hotell i Sandane. Det var invitert til synfaring i Trivselsskogen i forkant av årsmøte, og landbruksrådgjevar i kommunen, Karoline Bjerkeset, informerte om deira rolla i Trivselsskogen, og utfordringane med eit aktivt skogbruk i eit mykje brukt rekreasjonsområde.

Dugnad på planteskulen

Etter at Sogn og Fjordane Skogselskap slutta med planteproduksjon har det gått seint med oppryddinga, og i mai blei Florø Handballklubb invitert til dugnad over fleire kveldar. Det resulterte at me fekk fjerna tusenvis av gamle øydelagde plantebrett. Det er framleis ein del å gjere, så det er planlagt nye dugnadskveldar i august/september.

Skogdagar i Vestland

I mai og juni har det blitt arrangert 7 skogdagar/kveldar med fokus på skogplanting og ungsogpleie. På desse skogdagane går me gjennom tema som tømmerpris og inviterer kommune og Statsforvaltar for å formidle om tilskotsmogelegheiter i skogbruket. Det er planlagt ei heil veke med skogdagar i veke 38 (18-22. september) som vil vere i mange ulike kommunar i Vestland fylke.

Den 28. august blir det skogdag i Vossavangen med politisk debatt for å diskutere skogbruk på vestlandet med eit spesielt fokus på skogplanting og tiltaka etter hogst. Opent for alle, så gjerne sett av datoen.

PEFC kurs hausten 2023

Til hausten skal Skogselskapet i Sogn og Fjordane arrangere PEFC kurs over heile Vestland fylke. Ta kontakt med dagleg leiar på ruben@skogselskapet.no for å melde om interesse. Elles følg med på heimesida vår.

BLAG-skogbruk (Blandingsskog, LAV tetthet, Gjensetting)

Svein Solbergs foredrag hadde tittelen *Forslag til skogbehandling for de neste tiårene*. Han illustrerte det på denne måten.

Hørt om BLAG-skogbruk?

Seniorforsker Svein Solberg ved Nibio prøvde seg med et nytt begrep, da han skulle forklare årsmøtedeltagere fra fylkesskogselskapene i Oslo og Akershus og Østfold hvordan skogen bør skjottes for å møte framtidens klimaendringer.

TEKST: JOHS. BJØRNDAL

At mer ekstremvær vil gjøre skogen mer utsatt for eksempelvis tørke, storm- og snøskader i framtida synes nå oppløst og vedtatt. Og begrepet i overskriften springer ut fra tre konkrete tiltak, som skal redusere risikoen for dette. Som figuren viser er Blandingsskog, LAV tetthet og Gjensetting av trær etter hovedhogst elementene som inngår i forkortelsen.

MER FURU OG LAUV

Å satse på mer enn ett treslag er kanskje det viktigste. Det er først og fremst ren

granskog som har vist seg sårbar den siste tida, spesielt nedover i Europa.

– I lavlandet på kontinentet foregår det nå en storstilt omlegging fra gran til blanding av gran, eik, bøk og edelgran. Det er neppe oppskriften her, på grunn av beiteskader i foryngelsesfasen, lav produksjon, lang omløpstid og usikkert marked for produktene. Men blanding av gran og furu og et økende innslag av bjørk vil redusere risikoen, uten at produksjonen går ned. Det finnes faktisk forsøk som viser at produksjonen i blandingsskog kan være høyere enn i rene granbestand, sa Solberg.

GLISNERE SKOG

Å redusere utgangstettheten er en sikker metode for å skape mer stabile skoger. I praksis handler det om å gå hardere til verks i ungskogpleien, ved å redusere antallet framtidstrær ned til rundt 150 pr daa i dette inngrepet. Det betyr en gjennomsnittlig avstand mellom trærne på ca. 2,6 meter. Men heller ikke dette er et tiltak uten omkostninger. – Det vil gi lavere volumproduksjon og dårligere kvalitet i form av større avsmalning og grøvre kvist.

Men det vil gi trær med dypere kroner, større diametere og større rotsystemer som vil være langt mindre utsatt for å blåse ned og tørke ut, sa Solberg.

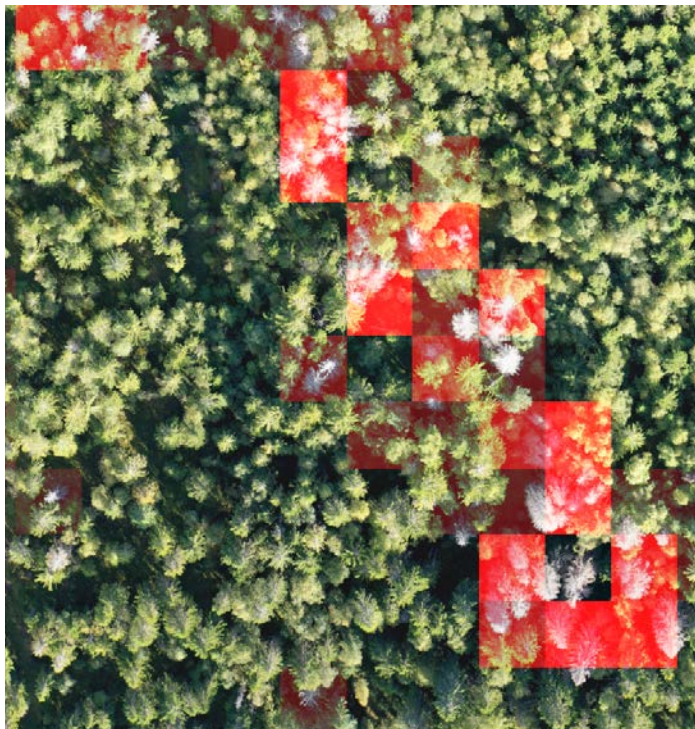
SKEPTISK TIL KONTINUITETS-SKOGBRUK

Det vil dermed også bli lettere å finne trær som kan stå igjen etter hovedhogsten. Hensikten med det er dels å redusere snaufatepreget for friluftsfolket, dels å beholde biologisk mangfold, og dels å gi frø til naturlig foryngelse samt til en viss grad skjærme mot frost og vind. Men noen storstilt overgang til såkalt kontinuitetsskogbruk hadde Solberg mindre tro på.

– Mange steder vil det gi mer vindskader og økt råtefrekvens. Man går også glipp av biologisk mangfold knyttet til lyskrevende arter. Og så krever jo et slikt skogbruk langt hyppigere inngrep enn dagens. Det forundrer meg litt at dette har blitt så populært i naturvern-kretser, sa Svein Solberg under årsmøtet på Ås. Og de som hørte på var en rutinert forsamling på drøyt femti frammøtte, hvorav flere tidligere professorer innen skogbruk. ☞

Seniorforsker Svein Solberg.
Foto: Erling Fløistad, Nibio

Ved NIBIO har vi brukt droner for å finne barkbilledrepte grantrær og videre studert hvordan skogstruktur påvirker antallet døde trær. Bildet viser døde trær gjenkjent av en maskinlæringsmodell, hvor sterkere rødfarge indikerer flere døde trær. Foto: NIBIO

Granbarkbillen og fremtidens skog

Der grana vokser godt, er det mindre granbarkbiller. Slik er det også der gran er blandet med lauv. Gran og furublanding er imidlertid mer utsatt – sannsynligvis fordi det ofte forekommer på furumark som er i tørreste laget for gran. Men sammen med mye furu går det oftere bra.

TEKST: JOSTEIN GOHLI, PAAL KROKENE, BJØRN ØKLAND

Dette er resultater forskere ved Nibio presenterer i denne artikkelen. Siden granbarkbillen er det viktigste skadeinsektet i norske skoger og arten forventes å bli enda mer problematisk i et fremtidig klima har de undersøkt hvilke skoglige egenskaper som øker risikoen for barkbilleangrep.

ENDRET KLIMA KAN GI STØRRE SKADER

Granbarkbillen koloniserer i utgangspunktet døde eller svekkede trær, men etter tørkeperioder eller store stormfelling kan billene bli så mange at de

angriper friske trær. Barkbilleutbrudd kan drepe millioner av trær og true økonomiske verdier, arbeidsplasser og viktige økosystemtjenester. Under et stort utbrudd i Norge på 1970-tallet drepte granbarkbillen (*Ips typographus*) grantrær til en verdi av 2,3 milliarder kroner. På kontinentet, hvor et varmere klima gjør billene mer tallrike, har skognæringen store utfordringer. Granbarkbillen var ansvarlig for så mye som 8 % av all grantredød i Europa i årene 1850 til 2000, og denne andelen har økt kraftig de siste fem årene. Med et varmere klima fremover forventer vi

mer skogskader og større økonomiske tap som følge av granbarkbillen også i Norge. Økningen kan bli dramatisk, da vårt klima er på vippepunktet mellom å tillate én eller to billegenerasjoner per sesong. To generasjoner betyr blant annet at vi får to skadeperioder hver sommer, i stedet for én.

SKOGSTRUKTUR OG RISIKO FOR BILLEANGREP

På oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet drifter Nibio en omfattende overvåking av granbarkbillen (www.nibio.no/barkbilleovervaking).

Billene fanges i feller utstyrt med feromoner – kjemiske lokkestoffer billene bruker til å kommunisere med hverandre. Overvåkingen har pågått siden slutten av det store utbruddet på 1970-tallet og gir oss et unikt grunnlag for å studere faktorer som påvirker billeantallet. En fersk analyse av disse dataene viser at antallet biller øker med mengden hogstmoden gran i en fem-kilometers radius rundt hver felle, men også at denne effekten avtar ved svært høye volum.

I en annen og mindre studie brukte vi droner for å finne drepte grantrær i deler av Fritzøe-eiendommen i Lågendalen. Mens studien basert på barkbilleovervåkingen så på effekten av granvolum på stor geografisk skala (flere titalls kvadratkilometer), undersøkte vi her om mengden gran, furu og løvtrær i umiddelbar nærhet påvirket risikoen for at trær ble drept av granbarkbiller.

Vi fant at mange grantrær i nabolaget økte risikoen for billeangrep og døde trær. Også her så vi at effekten flatet ut ved høyere verdier, og videre at risikoen for døde trær avtok når det var svært mange grantrær i nærheten. Dette kan skyldes at områder med mye gran er områder hvor gran trives og har god kondisjon, hvilket gir større motstandskraft mot billeangrep. Funnet kan også forklares ved at tette granbestand er skyggefulle – granbarkbiller foretrekker sol og varme. Vi må understreke at selv om svært tette granbestander ikke later til å være gunstige for granbarkbiller, gjelder dette kun ved lave/moderate billeantall. Ved barkbilleutbrudd er slike tette bestander i høyeste grad sårbare og kan bli fullstendig rasert av billene, slik vi har sett i Tsjekkia nylig og i Norge under utbruddet på 1970-tallet.

BLANDINGSSKOGER

Vi undersøkte også om mengden løvtrær i nabolaget hadde noen effekt og fant et sterkt og tydelig mønster: det var færre døde grantrær i områder med mange løvtrær. Dette kan skyldes at løvtrær slipper ut lukstoffer som vi vet forstyrrer granbarkbiller på jakt etter egnede vertstrær.

For furu forventet vi å finne en positiv sammenheng mellom mengden furu og døde grantrær. Siden furu er et tørkestærkt treslag kan mye furu indikere at grantrær i nærheten vil være tørkesvekket og mer utsatt for angrep. Som vi forventet hadde områder med en del furu flere døde grantrær enn områder uten furu. Men når antallet furutrær økte videre sank faktisk antallet drepte grantrær dramatisk. Dette fallet kunne ikke forklares av at det var få

Stor granbarkbille (*Ips typographus*) kan, når de er tallrike nok, angripe og drepe stående skog. Foto: Karsten Sund / Naturhistorisk museum

... det var færre døde grantrær i områder med mange løvtrær. Dette kan skyldes at løvtrær slipper ut lukstoffer som vi vet forstyrrer granbarkbiller på jakt etter egnede vertstrær.

grantrær i områder med mye furu, da vi kontrollerte for dette i analysene våre. Vi har ingen god forklaring på dette funnet, men kanskje gjør også mye furu det vanskelig for granbarkbiller å finne frem til grantrærne.

Vi håper videre studier kan fortelle oss mer om hvordan forekomsten av

ulike treslag påvirker risikoen for granbarkbilleangrep. Slik kunnskap vil være til stor nytte ved planlegging av hogst og foryngelse.

EN BEDRE KLIMATILPASSET SKOG

Skogbruk er en næring med en unik, og utfordrende tidshorison; gran som plantes i dag er ikke hogstmoden før om 60–80 år. Det innebærer at eventuelle tilpasninger til fremtidige klimændringer bør iverksettes umiddelbart. Hvis en ser sørover i Europa kan våre problemer med granbarkbiller fremstå som trivielle, men samtidig tegner situasjonen i Mellom-Europa et dystert fremtidsbilde. Hvis Norge om noen tiår får lignende klimatiske forhold, får vi kanskje samme nivå av skogskade, drevet både av tørke og av granbarkbiller. I Europa går man mange steder vekk fra volum-tette monokulturer av gran og prøver ut nye treslag, flersjiktet skog og blandingsskog. Kanskje har vi i Norge fremdeles muligheten til å tilpasse skogstrukturen vår før vi havner i det uføret Europa nå er i. ✍

Les mer fagstoff i Norsk Skogbruk

Rabattert abonnementspris for medlemmer i Skogselskapet:

Trykket blad: 780,- (ordinær pris 970,-)

Digital utgave: 700,- (ordinær pris 860,-)

Send e-post til: abo@norsk.skogbruk.no

Skogselskapfamilien er langstrakt og variert. Fremover vil vi presentere to fylkeslag i hver utgave for å bli enda bedre kjent med alt det fine og gode arbeidet og engasjementet som gjøres av styrene og ansatte i fylkeslagene.

Denne gangen: **Hedmark og Sogn og fjordane**

Skogselskapet i Hedmark

STYRE: Ann Merete Furuberg (leder), Lars Røsten (nestleder), Britt Gotlund, Nils Garvik og Arne Ivar Øvergård

ANSATTE: Knut Arne Gjems (daglig leder) og Lars Erik Rønningen

Spørsmål til styret:

Fortell kort om sammensettingen av styremedlemmene?

Styret er satt sammen ut fra geografisk fordeling i fylket og kompetanse.

Vi har representasjon fra Skognæringa, Statsforvalteren, politiker på fylkesnivå, skogsarbeideren, skogeieren og skogbrukssjef/skogforvalter så den samlede kompetansen og kjønnsfordelingen er godt sammensatt.

Hvordan bidrar dere i styret til Skogselskapets gode arbeid?

Forsøker å støtte de ansatte slik at de får en god «backing» til å utføre sine oppgaver. Viktig at styret er med på å prioritere oppgaver/ressurser. Alle som har verv i Skogselskapet må være lydhøre til medlemmenes meninger og ønsker, og at disse følges opp på en god og respektfull måte.

Hva gjør et verv i et styre i et lokalt fylkeslag interessant?

Det gis anledning til tett samarbeid med andre som er opptatt av Skogselskapets arbeid. Godt samarbeid mellom ansatte og styre er også viktig for at vervet skal være interessant.

Spørsmål til styreleder:

Beskriv ditt første møte med Skogselskapet

Jeg lærte om Skogselskapet for første gang da jeg gikk på Statens Praktiske Skogskole i 1974/75.

Det første møtet var et arrangement som Skogselskapet hadde og jeg deltok som student på NLH (nå NMBU). Jeg tenkte: Her var det mange gamle knickers-kledde menn ...

Hva ser du som Skogselskapets viktigste arbeid i samfunnet i dag?

Som nøytral og uavhengig aktør å informere våre innbyggere i ALLE aldre om skog og skogbruk.

Dersom du tillater deg å drømme litt om fremtiden, hvor er Skogselskapet om 10 år? (Lokalt og/eller nasjonalt)

Skogselskapet har en langt viktigere og tyngre funksjon om 10 år enn i dag nettopp fordi vi er nøytrale og uavhengige. Det er flere ansatte sentralt.

Spørsmål til daglig leder/ansatte/ arbeidende styreleder:

Beskriv kort dine tre viktigste arbeidsoppgaver?

1. Arbeide målrettet for å oppnå styrets strategier gjennom å initiere prosjekter og fagdager.
2. Bidra med informasjonsvirksomhet og skoleskogdager. Følge opp samarbeidspartnere og medlemmer.
3. Søke om midler og rapportere på prosjekter. Følge opp de ansatte.

Kan du/dere fortelle oss en morsom/spennende fakta om ditt fylkeslag som er ukjent for de fleste?

Skogselskapet i Hedmark er hovedaksjonær i et aksjeselskap som eier

jord og skogeiendommer i Hedmark som er den gamle landbruks-eiendommen rundt Sønsterud Gård.

Hva er/ev. har deres fylkeslag planer for medlemsaktiviteter fremover?

SiH blir å treffe på de nordiske jakt og fiskedagene i Elverum hvor vi byr på Verdensmesteren i Motorsag, bålprat med Kari Toft, foredrag av Thor Gotaas, musikk ved Roger Bäck, plankehyttebygging for de minste og verdens beste bålcaffe på skogbrukertunet.

Skogselskapet i Sogn og Fjordane

STYRE: Terje Engvik (leder), Merete Larsmon (nestleder), Tom Idar Kvam, Anders Lorentzen, Erlend Herstad

DAGLIG LEDER: Ruben Rundsveen Bøtun

Spørsmål til styret:

Fortell kort om sammensettingen av styremedlemmene?

Dei fire årsmøtevalde styremedlemmene har bakgrunn som skogeigar og/eller skogfunksjonær. Ein styremedlem er oppnemnd av fylkeskommunen. Begge kjønn er representerte, og alderssamansetninga er noko variert

Hvordan bidrar dere i styret til

Skogselskapets gode arbeid?

Vi gir strategi-innspel og overordna føringar til dagleg leiar på dei to-tre styremøta vi vanlegvis har i året. Dessutan er det noko deltaking på arrangement i regi av Skogselskapet. Styreleiar har tett dialog med dagleg leiar.

Hva gjør et verv i et styre i et lokalt

fylkeslag interessant?

Vi har interessante oppgåver på eit felt som er viktig i samfunnet. Og det er givande å vere med på eit lag i positiv utvikling, der vi gir kunnskap om skogbruk og skapar glede ved opplevingar knytte til skog.

Spørsmål til styreleder:

Beskriv ditt første møte med

Skogselskapet:

For snart eit par generasjonar sidan stansa det ein folkevognboble utanfor

barndomsheimen til unge Engvik. Det var ein nyutdanna skogteknikar som skulle hente praktikanten til skogtakseringsoppdraga den sommaren. Løna trur eg var 20 kroner dagen.

Hva ser du som Skogselskapets viktigste arbeid i samfunnet i dag?

Det må vere den objektive og nøytrale kunnskapsformidlinga som organisasjonen driv mot både ålmenta og næringa sine folk. Kunnskapsbehovet er stort både hjå ålmenta og i næringa.

Dersom du tillater deg å drømme litt om fremtiden, hvor er Skogselskapet om 10 år? (Lokalt og/eller nasjonalt)

Skogselskapet har auka medlemstal og er ein viktig samfunnsaktør for alle tema som gjeld skognatur og skogbruk. Den nøytrale rolla gir organisasjonen tyngde. Skogselskapet har lukkast i å få breiare aksept for den viktige rolla eit aktivt skogbruk har i klimaarbeidet.

Spørsmål til daglig leder/ansatte/ arbeidende styreleder:

Beskriv kort dine tre viktigste arbeidsoppgaver?

1. Arrangere skogdagar rundt om i heile fylket, for å formidle om skog og skogbruk til skogeigarar.

2. Skape møteplassar for skoginteresserte, enten digitalt eller fysisk.

3. Vere ein pådrivar for skogsbilvegplanlegging i fylket, ettersom det er eit stort behov for infrastruktur når dei enorme tømmerressursane blir hogstmoden.

Kan du/dere fortelle oss en morsom/spennende fakta om ditt fylkeslag som er ukjent for de fleste?

Svein Saure har jobba i Skogselskapet i over 50 år, og han har framleis ingen planar om å bli pensjonist.

Hva er/ev. har deres fylkeslag planer for medlemsaktiviteter fremover?

Me har planer om å invitere medlemmane våre til familiedag og stubbekonsert tre stader i Sogn og Fjordane i sommar, og me gler oss veldig til det. Den første var 25. juni på Kaupanger i Indre Sogn.

Tidsskrift for Skogbrug.

Udgivet af

Det norske Skogselskab.

NR. 6-7 JUNI - JULI 1923. 31. AARG.

Storfosen

Fylkesskogmester Wisth meddeler:

Ute i Trondhjemsleden - med et åpne havet stående rett inn - ligger på en lav flat ø det gamle herresæte Storfosen gods. Øen, som er ca. 14 000 mål stor, hvorav 14 - 1600 mål er dyrket, er en av de største jord-eiendomme i Trøndelagen. Til denne eiendom knytter sig mange historiske minner, idet godset i sin tid har tilhørt fru Inger til Østraat. På øen har det ikke vært skog i historisk tid, og ved gravning i myrene finner man intet som tyder på at det noen gang har været skog der.

I 1901 besluttet daværende eier av Storfosen, godseier Hagen, å forsøke å plante skog. Hele eiendommen blev innlagt som fredskogfelt, og man gikk straks i gang med plantningen. Man hadde de første år mange vanskeligheter å kjempe med. Det hårde klima, og spesielt den vekslende vintertemperatur medførte, at en stor del av plantene regelmessig frøs bort. Flere treslag blev forsøkt. Av hvitgran (*Picea alba*) blev det plantet 10 000 planter, men det viste sig snart, at hvitgranen ikke taalte klimaet. Det samme har siden vist sig å være tilfelle med almindelig furu, som regelmessig dør ut, såsnart den er kommet op i 0,5 - 0,75 m. høide. Skotsk furu er også forsøkt, men med samme dårlige resultat. Senere har man plantet litt almindelig gran, og det viser sig, at dette treslag tåler kystklimaet langt bedre enn furuen.

Det eneste treslag som imidlertid har vist sig å slå til er buskfuru. Til å begynne med plantet man bare *Pinus montana uncinata*. Senere er det også plantet en del av *Pinus montana gallica*. Begge arter viser sig å trives godt.

I 1906 var det allerede tilplantet 420 mål. En stor del planter var imidlertid gått ut, så det måtte foretas etterplantning. I 1911 blev det av daværende eier av Storfosen, godseier Pedersen, atter foretatt etterplantning med 10 000 buskfuru (*P. M. gallica*). Plantninger blev i 1919 - 20 og 21 fortsatt av den nye eier av Storfosen, grosserer Christensen, hvorved foruten etterplantning av nye 30 mål blev lagt til det beplantede areal. I alt er det på Storfosen plantet 249 000 planter. Hertil er utbetalt et kontant bidrag av kr. 818,10, samt ydet gratis planter. Me 4 pct. forrentning har feltet en produksjonsverdi av kr. 7 346,16 eller kr. 16,32 pr. mål.

Storfosen begynner nu efterhånden å anta et annet utseende. Flere av de før så snaue hauger er tett skogbevokset. Buskfuruen har på sine steder bredt sig sa tett utover marken, at det er næsten ufremkommelig. Enkelte av trærne i de eldste plantninger er nu nådd op i 2,5 - 3 m. høide. Buskfuruen på Storfosen bar i fjor frø. Ved spiringsforsøk foretatt av statens frøkontrollstasjon i Trondhjem, viste dette frø si å ha 85 pct. spireevne.

Meget står dog ennu igjen før Storfosen er fullplantet, men ved fortsatt arbeide vil det nok tilslutt lykkes å skogklæ de snaue lyngheier.

NYHETS KLIPPET

Alvorlig sykdom dreper unge asketrær

Forskere undersøker tilstanden til den døende aska i Fjugstad naturreservat ved Horten for å finne ut om noe kan gjøres for å få opp andelen frisk ask.

Ask utgjør ett av våre viktigste edelløvtrær, men på grunn av askeskuddsyken er den i sterk tilbakegang. Askeskuddsyken tar raskt livet av unge asketrær. Eksperter regner med rundt 80 prosent dødelighet i Norge. Nesten all ask får etter hvert noen symptomer, men noen klarer å leve med sykdommen og spre genene sine videre.

I Fjugstad naturreservat ved Horten har fagfolk kartlagt arter siden 1930-tallet. Ved hjelp av denne artskartlegging er forskerne i prosjektet EdelFramtid i gang med å finne ut hvilke arter som har forsvunnet fra skogen siden da og hvilke nye som har kommet til. De planter også inn friske, unge ask som skal holdes under nøye overvåking de kommende årene. Målet er å finne ut om Skandinavias største askeskog kan reddes ved å få opp andelen frisk ask. Går det an å bremse utviklingen?

Askeskuddsyken skyldes en sopp fra Asia som kom til Norge med innført plantemateriale via Polen i 2006. Sykdommen har nå spredt seg over hele utbredelsesområdet til aska.

I Fjugstad naturreservat som ligger mellom Borre og Åsgårdstrand ble den først oppdaget i 2008. - Aska i Fjugstad er i ferd med å dø. Skogen som før var preget av store, høye asketrær går nå over ende, forteller NIBIO-forsker Mari-Mette Tollefsrud.

Sammen med Statsforvalteren i Vestfold og Telemark jobber forskerne nå med å teste ulike tiltak i håp om å redde skogen. - Vi skal se om det hjelper å rydde rundt asketrærne, dempe konkurransen fra andre arter og få inn mer lys og luft, sier Tollefsrud. Hun forteller at de også skal teste ut om det hjelper å gjerde inn mot beiting, og plante inn plantemateriale som de tror er mer tolerant mot askeskuddsyken.

www.forskning.no

DAGSAKTUELT: Nyutdannede skogbrannvoktere speider etter røyk i horisonten fra branntårnet på Norsk skogmuseum. Foto: Karl Henrik S. Berke

HAR DU ET BILDE DU VIL DELE MED OSS?

Send det til line.dahle@skogselskapet.no Kanskje kommer det på trykk!

Returadresse:
Skogselskapet Media
Wergelandsveien 23 B
0167 Oslo

Medlemsfordeler

Som medlem i Skogselskapet får du nå medlemsfordeler hos flere seriøse og kjente firmaer som vi håper vil komme til både nytte og glede. For å kunne benytte deg av rabattene trenger du rabattkoder, de finner du på det digitale medlemskortet du får når medlemskontingenten er betalt.

Brukås Sport AS – OVER 50 ÅRS ERFARING I BRANSJEN

Stort utvalg til fiske, friluft, jakt, sykkel, ski og annet sportsutstyr

Fordel: 25 % rabatt på et kjøp i nettbutikken per kunde i 2023

www.brukas.no

GRATIS FRAKT OVER 1000 KR • RASK LEVERING • ENKEL RETUR

Brusletto – AV HENDER. FOR HENDER. SIDEN 1896.

Kniver for alle naturopplevelser. Våre kniver representerer håndverkstradisjon, utvikling og kvalitet i over 125 år.

Fordel: 20 % rabatt på alle ordinære varer

www.brusletto.no

Sommerkampanje hos Norlog: Fri frakt på alle sagbruk fra Norwood og Frontier.

Norlog – SKOGBRUKETS NETTBUTIKK

Norlog.no er din butikk for utstyr til planting, skogpleie, avvirkning, sagbruk og generelt skogsarbeid.

Fordel: 10 % rabatt på utvalgte varegrupper i nettbutikken (se hvilke på medlemskortet)

www.norlog.no

Besøk oss på:

Agrisjå, Stjørdal: 25.-27. august
Dyrsku'n: 8.-10. september

www.skogselskapet.no